

A f h a n d l i n g

om .

en mærkelig Feiltagelse i Henseende

til

F r o b i s h e r = S t r æ d e ,

at det ikke kan have været i Grønland,

som det paa Søe-Kaarterne almindelig aftegges;

og tillige, at det Land, Frobisher kalder Vest-Friseland,

maa være den sydligste Østre Kyst af Grønland.

af

P. de Lowenørn.

Fen Tidspunkt, hvor alt, hvad som angaaer den Østre Kyst af Grønland, saa meget opvækker Opmærksomhed, da Hans Majestæt allernaadigst haver befalet en Expedition i Sommer at foretages til Undersøgelse af denne Kyst, hvilken mig allernaadigst er anbeforet, formoder jeg, at disse Anmærkninger ikke ere uverdige, at forelægges Selskabet, med de Grunde, hvorpaa jeg bygger mine Slutninger. Omendskjønt denne Reises egentlige Formaal, for saavidt Undersøgelsen paa Grønland angaaer, er at stræbe, at komme til de Steder af Kysten, som efter de gamle Esterretninger først ere blevne beboede af Normænd og Islændere, under Navn af Øster-Bygden, og jeg selgelig ikke

ikke søger de Heider, hvor Frobisher-Stræde formenes at have været, og staaer aftegnet i alle Hollandske, ja endog i de nyeste Franske og andre Kaarter, nemlig imellem den 62de og 63de Grads Brede, men min Vej falder meget nordligere; saa kunde det dog ved den almindelige Tanke, at Frobisher-Stræde har været til i Grønland, maaskee give Anledning, ogsaa at vente een eller anden Efterretning derom.

Bestemt til denne vigtige Expedition, har jeg i Anledning deraf fornemmelig søgt at læse de Keiser og Beretninger, hvor jeg formodede at finde nogen Oplysninger om dette Land. Frobishers blev mig een af de vigtigste, da jeg, eftersom det staaer paa Søe-Kaarterne, troede, han havde været i Grønland. Men jeg blev ikke lidet forundret, ved at giennemlæse Beretningerne om Martin Frobishers 3de Keiser, som de findes i Hakluyts Samlingers 3die Deel, hvor der ere tvende særskilte Beretninger for hver Reise, at man er kunnet falde paa den Tanke, at det efter ham opkaldte Stræde skulde være paa den Østre Kyst af Grønland, da det synes mig, intet kan være tydeligere, end at dette formeente Stræde har været paa Kysten af det nordligste America, og det samme, som nu er bekiendt under Navn af Hudsons-Stræde, hvilket fører ind til den vidtløftige Hudsons Bay. Det forekommer mig ligesaa klart, at Frobisher har kaldet den sydlige Østre Kyst af Grønland, hvilken han paa alle trende Keiser har seet, for Vest-Friseland. Dette Vest-Friseland er aflagt, som at have været et stort Land Sænden for Island. Paa de Hollandske Kaarter, som endnu desværre dagligen bruges, ligger det paa noget over $57\frac{1}{2}^{\circ}$ Brede, og staaer saaledes beskrevet: „t versonken Land
 „ van Bus is heeden daags all Brandinge $\frac{1}{4}$ Mijl lang met hol wa-
 „ ter. Dit is veele Jaren een groot Eyland geveest en was genaant
 „ *Freesland* en beslog vel 100 Mijl int' Rond, waar op verschyde
 „ Dorpen lagen.“ Det skulde, i Følge den Formening, at det nu ikke mere findes, være igien forgaaet ved saadanne Revolutioner i Naturen, som dem, man haver saa mange endog nylige Exempler paa; men meget i det mindre, og i Historierne, saa meget som er kommet til os, finder man dog fra Synsfloden ingen saa store og vidtløftige Lande forgaaet, uden at have efterladt det mindste Spor. Jeg har derfor stor Tvivl om, at dette Vest-Friseland, naar det ikke er det sydlige Grønland, nogensinde har været til. Wel

tales der meget i de gamle Beretninger om et Vest-Friseland, men af disse er det vanskeligt at sige, hvad det egentlig har været, og angive dets rigtige Beliggenhed.

For at bevise disse anførte Slutninger, at Frobisher-Stræde ikke har været i Grønland,, og det, han kiendte under Navn af Vest-Friseland, var det sydlige Grønland, vil jeg uddrage og igiennemgaae nogle Steder af foromtalte Beretninger om disse Keiser, og tilføie adskillige Anmærkninger.

Martin Frobishers første Reise, som blev foretaget 1576, var egentlig hensigtet til, at søge en Nordvest-Giennemgang oven for Nordamerica, eller der igiennem, for at kunne gaae Norden om til China. Af alle Opdagelses-Formaal er der vel ingen, man har anvendt mere Flid paa, og som oftere af adskillige Nationer forgieves er igientaget, end den, at finde en Vej Norden om til de Ostindiske Lande. Denne Reise tilveiebragde vel intet oplysende derom, men gav stor Formodning og Haab, formedelst det betydelige lange Stræde, de kom ind i, og som syntes rimelig at kunne føre til en Udgang. Men den formeente Opdagelse, at have fundet rige Guldminer i dette Land, blev Hovedanledningen til de tvende følgende Mars Expeditioner. Dog, jeg maae komme til mit Formaal. I Beretningen om denne første Reise, Hakluyts 3die Deel, pag. 30; siges:

„ Den 11 Junii ^{a)} fik vi Sigte af det Land Friseland i V. N. V.
 „ 16 Miil ^{b)}, og viisde sig som meget høie spidse Bierge, ganske dækket med
 „ Sne; jeg fandt mig da paa 61° Brede. Vi seilede mod Landet og lod-
 „ dede, men fandt ikke Grund med 150 Favne; satte Vaaden ud, og Kapi-
 „ tainen roede med 4 Mand til Landet, men kunde ikke komme i Land, for-
 „ medelst Is, saa de vendte om Nord igjen. Vi havde megen Umage med,
 „ at klare os fra Isen, formedelst den stærke Laage.“

„ Den 28de om Morgenen var det meget taaget, men da det klarede
 „ op, fik vi Sigte af Land, som jeg sluttede at være Labrador. Der var
 „ Mængde af Is ved Landet.“

De

a) Det er at mærke, at Datum er her overalt anført efter gammel Stiil, som den Tid var brugelig.

b) Mile, paa det Engelske Leagues, ere til 20 paa en Grad, eller 3 Minuter hver Miil, og maae det saaledes forstaacs bestandig i det følgende.

De følgende Dage driver han om i Isen, seer af og til Land og Her, søger Havn, men finder ingen, indtil

„ Den 11 August fandt vi vor Brede $63^{\circ} 8'$ og den samme Dag kom vi ind i Strædet.“ (det, som siden blev kaldet Frobisher-Stræde).

I Beretningen om den første Reise findes intet videre heri oplysende; men dette synes mig bevisende nok for mine Formodninger.

Beskrivelsen, som her gøres over det af Frobisher kaldte Friseland, ligner aldeles Kysten af Grønland. Paa denne Brede desuden var det at formode, om Friseland havde været en stor Ø, som laae Sønden for Island, og ikke hængde fast med noget andet Land, at det neppe paa den Tid af Varet og paa den Brede skulde være omringet med Is, saa at Landgangen end ikke var muelig; og tillige Biergene overalt bedækkede med Sne. Dette finder end ikke Sted i Island, som dog er nordligere. Her er tilligemed en skrækkelig Forskiel i Bredden; der siges udtrykkelig, at Frobisher var paa 61° Brede, da han saae Friseland, og i den anden Reise igientages ved Sigte af Friseland; Hakluyt 3 Deel p. 62: „ Vi saae og kiendte det fuldkommen, og Heiden blev tagen her. Vi befandt os paa $60\frac{1}{2}^{\circ}$, og var truffen imod den sydlige Deel af dette Land.“ Det er bekiendt, at det allersydligste af Grønland, nemlig ved Kap Farvel, ligger omtrent paa $59\frac{1}{2}^{\circ}$; selgelig svarer dette dermed; men det formeente Friseland aflægges i de hollandske Kaarter paa $57\frac{2}{3}$ Grad.

Den 28de saaar han Land at see, som han med rene Ord kalder for Kysten af Labrador, bliver de følgende Dage ved, omdrivende mellem Isen, af og til at see Land, og den 11te August kommer ind i Strædet. Isald nu dette Stræde skulde ligge paa den Grønlandske Østre Kyst, maatte han have forladt Labrador-Kysten af Sigte, være seilet tilbage Øster efter, kommen om Kap Farvel, og saa gaaen Nord efter igien med Grønland, for at komme didhen, hvor man almindelig i Kaartet aflægger oftbemeldte Stræde.

I den anden Beretning om denne første Reise siges sammesteds pag. 59. „ Efterat han var kommen 60 Mile ind i forbemeldte Stræde, gik han i Land, og fandt Tegu, at der havde været giort Ild.“ Herved vil jeg endnu tilføie denne Anmærkning, at naar Frobisher var kommen 60 Leagues, endskjønt det er ikkun 45 danske Mile, ind i Strædet, da maatte han, efter det

det Begreb, vi endnu have om Landets Brede i Grønland under den Polheide, være kommen aldeles eller noget nær igiennem Landet, og ud paa den anden Side; men sætter jeg endog, at han ikke var kommen heelt igiennem, og altsaa var uvidende om, at han var Havet saa nær, paa den anden Side, saa er det dog heel rimeligt, især da det i det følgende, sammest. pag. 69., berettes, „ at Strædet var paa det smalleste 9 Mile bredt, “ at man endnu vilde finde Spor deraf paa den Vestre Side, som nu fra de danske Colonier er saa vel bekendt, og hvorfra der endog ere anstillede adskillige Reiser, for at finde dette Stræde, men disse ere blevne i den Henseende ganske frugtesløse, c) og Landets egne Indbyggere have ikke den allermindste Kundskab, at der nogenstunde har været Stræde eller Giennemfart fra den Vestre til den Østre Side af Landet. Man har villet giøre den Slutning, at dette Stræde kunde ved den tiltagende Jis i saa lang Tid være blevet tillukt, og overgroet med Jis; men dette er neppe troligt, naar det havde været saa bredt, som af Frobisher angives, som og ikke heller er skeet med Hudsons Stræde, hvilket jeg formener er det samme, som Frobishers.

Frobishers første Reise havde vel ikke opfyldt det Haab, man til den Tid var saa indtagen af, at finde en Vej Norden om til China, dog var det ikke uafgiort; tværtimod, det synes endog rimeligt; han var kommen ind i et dybt Stræde, som meget rimelig kunde føre ud til Havet paa den anden Side. Jis og mange Besværligheder havde hindret, at komme til Enden deraf. Det opvalde da nye Driot, til at giøre Udrustninger det næste Aar; men det, som gav det største Liv i denne Sag, var, at man troede, at have fundet Guld. Nogle Stene og glindsende Mineralier vare hændelsesviis blevne hjembragte, og troedes at indeholde Guld. Kapitain Frobisher blev altsaa næste Aar beordret, med 3de Fartøier videre at søge Giennemgangen til China, men nu dog fornemmeligst at samle mere af dette Guld indeholdende Mineral, at finde Minerne, og tage dem i Besiddelse for Engelland.

3

c) See Hr. Hans Egedes Relation, angaaende den Grønlandiske Mission, samt Landets Recognoscering 2c. Kjøbh. 1738. pag. 104. ff. — Ligeledes har Handels-Assistent Walløe i Aarene 1750. 51. bereist hele Vest-Kysten, og været inde i de Jnderste af de dybeste Fjorder, men ikke fundet Tegn til noget Stræde.

I denne anden af Frobishers Reiser siges med endnu tydeligere Ord, at Strædet ligger i America, thi efterat have seet Friseland den 4de Julii, og beskrevet det, som i foregaaende, siges videre Hakluyt 3 Deel pag. 33.: „ Den 16de samme Maaned saae vi Land, som vor General Maret tilforit „ havde kaldet Queens Foreland, som efter vort Omdømme er en Ø, og „ ligger nær ved det formeente faste Land af America. Over for den paa „ den anden Side er en anden Ø, kaldet Halles-Ø, som ligger tæt ved „ det formeente faste Land med Asien. Imellem disse tvende Øer er en bred „ Indgang eller Stræde, kaldet Frobishers Stræde, efter vor General, „ som først fandt det. Dette Stræde formeenes at have en Udgang til Syd- „ søen, hvilket dog endnu er ubekjendt.“

Denne liden Forklaring over dette Stræde passer meget vel med Hudsons Stræde, som det nu er bekjendt, ferend man kommer ind i den store Bugt, som kaldes Hudsons Bay. Det ligger paa samme Polhøide i America, som det formeente Frobishers Stræde i Gronland. Dette Stræde er bredt, har mange store og smaae Øer paa begge Sider, og det maatte synes dem meget rimeligt, at der kunde være Udgang til Havet paa den anden Side; thi de tale i Følgen af Beretningerne om Ebbe og Flod og Strømme, som der vare i Strædet, ligesom andre Søemænd efter dem have befundet. Naar videre det Stræde, som Frobisher har været inde i, er paa den Americanske Kyst, da kan man vel ikke heller tage i Tvivl, at det jo ogsaa er det samme, som det nu kaldede Hudsons-Stræde, da der ellers ikke findes noget andet saadant Stræde paa denne Kyst.

I den anden Beretning om Frobishers anden Reise, Hakluyts 3 D. pag. 62. siges videre: „ Dette Friseland er et heit Land, hvor Biergene ere „ næsten aldeles dækkede med Sne; langs Kysten er der megen Drivis, og „ synes næsten utilgængelig. Man troer, det er en Ø, ikke mindre i Stør- „ relse end Engelland, og er kaldet af somme Autores Vest-Friseland; jeg „ mener, fordi det ligger mere vestlig, end nogen Deel af Europa. Det „ strækker sig, som det synes for os, meget langt Nord paa i Bredden. Der „ er en Beskrivelse derover af de tvende Brødre, Nicolaus og Antonio

„ Zeni, som bleve drevene med en Storm fra Irland ^{d)}, og lede Skibbrud
 „ her; de vare de første bekiendte Christne, som opdagede dette Land, for
 „ omtrent 200 Aar siden; de have i deres Søvekaart lagt Landet af, og be-
 „ skrevet Indbyggerne som et Folk, der vare ligesaa civiliserede og religieuse,
 „ som vi. — — — — —

„ Vor General forsøgte tvende Gange, at gaae her i Land, men for-
 „ medelst den hastig faldende Taaqe var nær ved at tabe af Syne, og ikke
 „ finde sit Skib, og var i stor Fare med Drivisen langs Kysten, blev tvun-
 „ gen til, at gaae om Bord igien, og opsætte sit Forsæt til bedre Leilighed.
 „ Da han havde tilbragt 4 Dage og Nætter, at seile langs med Landet, be-
 „ sluttede han, ikke at spille mere Tid her, da han befandt denne Kyst un-
 „ derkastet saa megen bitter Kulde og vedholdende Taaqe, men satte sin Cours
 „ til Frobisher Stræde, som var kaldet efter Generalens Navn, der var
 „ den første, som nogensinde kom nordligere end 58°, for saavidt noget med
 „ Bished er bekiendt om New Foundland, anderledes kaldet det faste Land
 „ af America, og opdagede det omtalte Stræde forgangen Aar 1576.“

„ Hakluyt 3 D. pag. 63. „ North Foreland er troet at være adskilt
 „ fra det Nordlige faste Land ved et lille Sund, kaldet Halles-Sund, hvil-
 „ ket danner Halles-Den, som er troet lidet mindre end Den Bight. Den
 „ er ret ved Indgangen af Strædet paa den nordre Side, og ligger paa 62°
 „ 50' Brede.“ — — — — —

„ Sammest. pag. 69. „ Mellem Jackmands Sund og Countesse
 „ Warwick's Sund, fra Land til Land, som er troet det smalleste Sted af
 „ Strædet, domde vi, at det var 9 Mile over i det mindste. Jackmands
 „ Sund er paa Sønderlandet, og ligger næsten lige over for C. Warwick's
 „ Sund; det er regnet at være knapt 30 Mile inde i Strædet fra Dronni-
 „ gens Huf af, som er Indgangen af Strædet paa Sønderlandet. Denne
 „ Huf

^{d)} Det var Hr. Nicolaus Zeni, som vilde gaae fra Middelhavet til Engelland og
 Flandern, og strandede paa Friseland 1380. Han skrev efter sin Broder Anto-
 nio, som siden kom der til ham. De kom begge i meget stor Anseelse i det Land;
 see Hakluyt 3 D. pag. 121. ff. Megaleri septentrio Novantiquus. Leipz. 1613.
 pag. 121. seqq.

„ Huf blev kaldet Queen Elisabeths Cape, ligger paa $62\frac{1}{2}$ Grads Brede
 „ Nordlig af New Foundland, og paa det samme faste Land, for saavidt
 „ nogen Ting endnu er bekiendt, til at kunne siges derimod.“

Saa meget indeholder den anden Reise til Oplysning for mine Sætninger, som jeg igien stykkeviis vil tage under Betragtning.

Først siges, at Friseland var en *De*, som formeentes ikke at være mindre i Størrelse end Engelland, og for dem selv syntes det at strække sig meget langt Nord paa. Naar dette Land (enten *De* eller fast Land, gjør her intet til Sagen) skulde ikke være meget mindre end Engelland, og det laae paa det Sted, ja om det var baade meget Østligere eller Vestligere, end det lægges i Kaartet, kort sagt, naar det ikke hængde fast med og var Grønland, da, saasnart det var saa stort, maatte det naae op imod Island, og der maatte blive et Stræde eller Sund, bredt eller smalt, imellem Island og dette, hvilket er klart; thi Frobisher var den Reise paa $60\frac{1}{2}$, da han saae Friseland, og første Gang havde han seet det paa 61° , og saa skulde det strække sig meget langt Nord, og det er bekiendt, at det Sydlige af Island ligger ikkun paa $63\frac{1}{2}$ Grad. Men Farten paa Island var paa den Tid baade bekiendt og almindelig fra Engelland og mange flere Lande; der tales om den, baade i denne og flere Reiser, men saadant nævnes ikke, eller findes Spor til.

Nicolaus og Antonio Zeni anføres i denne anden Reise, Hakluyt 3 D. pag. 62., som de første Christne, der for 200 Aar siden vare strandede paa dette Friseland, og havde fundet det beboet med civiliserede Folkelag; Men Beretningerne om disse Brødres Reisetog og Hestebedrifter, saaledes som det er beskrevet i omtvænte Hakluyt 3 Deel pag. 121. ff. og i Megaleri Septentrio novantiquus Leipz. 1613. pag. 121. seqq. ere blandede med mangfoldige Fabler og Eventyrer. Jeg tvivler meget, at, om de vare strandede paa det nu værende Sydlige Grønland eller Friseland, hvad man end vil kalde det, de der havde fundet saa mange Fyrster, Riddere, befæstede Slotte, Floder og Armeer, som de prale med, uden Tvivl for at udbasune deres ridderlige Bedrifter blant deres om de nordiske Lande uvidende Landsmænd, saa jeg neppe troer, deraf kan tages nogen fuldstændig Efterretning om dette Lands Bessaffenhed og Beliggenhed; imidlertid nævne de bestandig den *De* Friseland, men hvad de derunder have forstaaet, eller hvad Land de

gave dette Navn, er nok meget vanskeligt at forklare. I fald man skulde antage ligesvem for Sandhed alt, hvad de berette om en Mængde Lande og Ær, som den Tid vare bekiendte, da synes det, som det nordlige Ocean, det, som vi nu almindelig kalde Spanske Søen, maatte have havt en stor Mængde Ær og Lande, som nu ikke ere til, og der være skeet forskrækelige Jordrystelser siden den Tid, hvilket vi dog ikke have mindste Kundskab om. Jeg gjør mig den Slutning, for at faae nogen rimelig Forklaring hertil, at det mueligen kan være Levis- og Orcades-Æerne, som ligge Vesten og Norden for, skient meget nær ved Skotland, og ere i et stort Antal, hvor disse venetianske Brødre ere landede. Maaskee een af de fornemste af disse kan til den Tid have baaret Navn af Friseland. Det er bekiendt af de Tiders Kroniker eller Historier, at disse, samt Færøerne, Hitland og Island, havde mange smaae Fyrster, som førde indbyrdes Krige, og at de tildeels vare Vasaller af de Norske Konger, som disse Beretninger ogsaa bekræfte, samt tillige, at de vare bekiendte med den christelige Religion, og vare efter de Tider civiliserede. Imidlertid have de fra disse Æer gjort adskillige store og vidtløftige Søereiser, og det er temmelig sandsynligt, at de og have været paa de Nord-americanske Kyster, og paa det nu bekiendte New Foundland (Terre neuve). Hr. Nicolaus Zeni gjorde og en Reise til det virkelige Grønland, som, efter den Beskrivelse, han gjør derover ^{e)}, meget passer til Øster-Bygden, som var den Deel af dette store Land, man egentlig til den Tid kaldede Grønland; han nævner St. Thomæ Kloster, taler om Munkene o. s. v.

Efterat jeg var falden paa disse anførte Tanker, at det af Brødrene Zeni saa kaldede Friseland maatte være paa Levis- eller Orcades-Æerne, samt de øvrige næstfølgende Slutninger, har jeg fundet i Forsters ^{f)} Geschichte der Entdeckungen und Schiffahrten im Norden, Frankfurt an der Oder 1784. pag. 220. ff. en meget sundrig Forklaring herover, som giver denne Hypothese al muelig Sandsynlighed. Den hele Afhandling i benævnte Verk af Forster om Brødrenes Zeni Beretninger er et Meesterstykke, og pag. 240. ff. drager han

^{e)} See Hakluyt 3 D. pag. 123. og *Megaseri Septentrio novantiquus*. pag. 137.

^{f)} Denne S. N. Forster er den samme, som har gjort en Reise med Kaptein Coock omkring Verden.

han det aldeles i Tvivl, og beviser, at Friseland og disse øvrige Lande ikke have været saadanne Lande, som ved Jordskielv skulde være forgaæde, og igienkalder, at de findes mærkede paa det med denne Bog følgende Kaart, ved det at han havde udkastet og ladet det stikke, førend han havde giennemarbejdet det denne Sag.

Frobisher havde paa sine tvende første Reiser forgieves bestræbt sig, at lande paa det, han kalder Friseland, da han ingen Havne foresandt, og især Kysten saa meget belagt med Is og idelig Taage. Han beskriver det aldeles, som vi vide, at den sydlige Østre Kyst af Grønland nu til vore Tider er beskaffen g). Kunde det da være rimeligt, at det til Zeni's Tider skulde være saa let at komme til, og tillige være beboet af civiliserede Folk, som havde Fyrster, Armeer, Floder &c. I det mindste gier jeg deraf den faste Slutning, at det ikke er det samme Land, som Brødrene Zeni kaldede Friseland, hvilket Frobisher gav dette Navn til.

Det kan ikke siges med mere tydelige Ord, at Frobisher troede, det af ham fundne Stræde at ligge i America, end som paa adskillige Steder i anførte Beretninger er nævnet. Vilde man end gaae vidt, og sige, at Frobisher kunde have taget feil, og antaget Grønland for America; naar han først var inde i et Stræde, da kunde han ikke egentlig vide, hvor han var: saa kan dette dog ikke være; thi der siges, Halkvyt 3 Deel pag. 62., at han var den første, som, saavidt endnu var bekendt, nogensinde var kommen over 58° Brede paa Kysten af Nuv Foundsland, kaldet det faste Land af America; og vi vide med Visshed, at den grønlandiske Kyst ikke strækker sig saa sydlig, men ender, om jeg saa kan sige, paa omtrent 59½ Grad.

Frobisher kom lykkelig hjem fra denne anden Reise med sine trende Skibe, og i deres Tanker meget rigelig ladet med Guld Mineralier. Indbildningen om disse store Rigdomme, der saa let kunde erhverves, blev saa

S f 3

stærkt

g) I Aaret 1752. har en ved den grønlandiske Handel, Assistent Wallse, reist efter Ordre i en grønlandsk saa kaldet Konebaad omkring Syd-Hukken op paa den østre Side; han kom noget over en Snees Mile frem, og fandt Landet belagt med Is, tilligemed skrækkelig Drivis paa Kysten, fandt dog nogle, men saa, Deboere; de sagde, at der vare flere Folk Norden for; de vare af samme Folkeslag, som Grønlanderne, og levede aldeles paa deres Maade.

stærkt opbidset, at man næste Aar udrustede 15 Skibe, og tillige gjorde Anstalter for en Colonie at forblive i Landet. Men denne Reise gik ikke saa lykkelig af. Floden udstod meget haardt Veir, havde megen Besværighed at komme ind i Strædet for Jis; nogle af Skibene satte til, og med dem Husene og en Deel af de fornødne Materialier for dem, som skulde efterblive i Landet, saa at de bleve nødte til, at afstaae fra dette Forsæt. Imidlertid ladede den største Deel af Skibene en betydelig Deel af dette, i deres Indbildning Guld indeholdende Mineral; men videre Opdagelse af Stræde og for Giennemfarten blev ikke foretaget. Dog kom nogle af Skibene meget langt ind i Strædet, og næsten ud i Hudsons Bayen, og fik derved mange meget grundede Formodninger, at der virkelig var en Giennemfart h). Men disse store Udfigter, man havde gjort sig, at have sundet saa rige Miner, forsvandt, da man fandt, at man aldeles ikke mere kunde udtrække Guld af alle disse mange hjembragte Ladninger. Forunderligt er det, at man saa længe havde staaet i denne Formening. Vinteren imellem den anden og tredie Expedition i Særdeleshed synes en lang Tid, og der var hjemkommen overflødig Materie nok med de 3de Skibe, til at laborere paa, for at undersøge og være vis paa Sagens Rigtighed; Gierrigheden synes ikke heller at skulle kunne have ventet saa længe, før end den havde frembragt det Guld, som det allerede hjembragte maatte indeholde; Men nu endelig efter den tredie Reise blev det reent erfaret, at skulle være intet, og derved ophørde denne Søgning efter Guld. Dog, Undersøggelserne for Giennemfarten Norden om til China bleve saa Aar efter igientagne, og have vedblevet af og til at foranledige Udrustninger, indtil i vore Tider, da det nu er afgjort, at der ingen er. Men dette er ikke her mit Emne at afhandle.

Paa den sidste Reise kom dog Frobisher i Land, paa det af ham nævnte Land Vest-Friseland, som han for Nationens Skyld gav et nyt Navn, og kaldede Vest-Engelland. Her siges nu, Haklvyt 3 D. pag. 77. „ at de vare de første Christne, som der høves sikker Efterretning om, at have nogensinde sat Fod paa dette Land,“ hvorvel jeg har anmærket, at i Beretningen om den anden Reise er anført, at Brødrene Jeni havde landet der

h) See Haklvyt 3 D. pag. 80 og 81.

200 Aar tilforn; men, mon nu ikke Frobisher eller Autor drager allerede i Tvivl, at det var der, de usnævnte Brødre vare komne til? Indbyggerne beskriver Frobisher at ligne aldeles og i alle Ting dem i Meta Incognita. Saaledes havde Dronning Elisabeth kaldet det Land, som af Frobisher var opdaget; og vi vide, at Grønlanderne paa denne sydlige Østre Kyst, hvor jeg mener, at Frobisher har været, ere og endnu ganske liig Esquimaux eller America's Beboere. Han fandt, at de havde Søm og andre Ting, hvoraf han sluttede, at de dog maatte have nogen Handel eller Omgang med nogen civiliserede Folk. Det lader sig let forklare; thi Øster-Bygden var til den Tid, eller havde i det mindste kort tilforn været beboet af Normænd og Islændere, og som dreve en Slags Handel, og havde endog udbredt sig her forbi, indtil det, de kaldede Vester-Bygden, da der endnu findes saa mange betydelige kiendelige Ruderer af deres Bygninger sydligst paa Grønland, og end noget op paa den Veste Side.

Strax efter sammest. pag. 77. siges: „ at mange vare allerede af den „ Tanke, at dette Vest-Engelland (Friseland) var fast Land med den nord- „ ostlige Deel af Meta Incognita, og ellers og med Grønland, og deres „ Marsag er, at disse Folk vare hinanden saa lige, baade i sig selv, som og „ i deres Redskaber og Eiendomme. En Marsag endnu er den Mængde af „ Drivnis, som ligger imellem dette og Meta Incognita, hvilket giver An- „ ledning at slutte, at der maae være en Bay eller Bugt paa den Nordre „ Side, saa at Landene maae være forenede.“ Disse Slutningers Rigtig- hed er til nærværende Tider stadfæstet. At der siges, man troede, at Frise- land hængde ogsaa fast med Grønland, og ikke kalder det selv Grønland, er meget ligefrem at forklare; thi, som jeg alt har anmærket, man kiendte til den Tid ikke uden den Deel af dette store Land, som vi nu egentlig kalde Øster-Bygden, under det Navn af Grønland.

Jeg troer saaledes, at have temmelig klart fremlagt Grunde for de tvende Slutninger, som jeg vilde bevise. Til endnu mere Bestyrkelse har jeg eftersøgt Engelske Kaart, for at see, hvad man tænkte derom i Engelland; men jeg har her ikke kunnet finde noget particulier Engelsk Kaart over Hudsons Bay (det er et Farvand, hvor vi ikke komme). Der findes et General-Kaart i North American. Pilot part the 2d, hvor Frobishers Stræde

er udeladt i Grønland; men jeg har atter seet et andet Engelsk, hvor det findes der navngivet, altsaa bevises lidet eller intet. Vel staae der paa disse Kaart i Hudsons-Stræde de Navne C. Elisabeth og C. Warwick, som Frobisher havde givet i det Stræde, han var i; men C. Elisabeth var efter ham udtrykkelig paa det søndre Land ved Indgangen, og paa de omtalte Kaart er det den nordre Hul. Paa disse Kaart staaer C. Warwicks Navn til en De ved Indløbet, men efter Frobishers Benævnelse skulde det være langt inde i Strædet. Disse Navne ere da givne der af Hudson og de senere Søemand. En mærkelig Forskiel er der i Angivelsen af Bredden for Queen Elisabeths Cap. I et Tillæg til Beretningerne om Frobishers Reiser, Hakluyt 3 D. pag. 93. siges: „Det er nu fundet paa den sidste Reise, at N. Elisabeths C. ligger paa $61\frac{1}{2}$ Grads Brede,“ og i Beskrivelsen af den anden Reise, som jeg har anført, siges, „den var paa $62\frac{1}{2}$ Grad, og „at Halles-De, som var paa den nordre Side af Indgangen, var paa $62^{\circ} 50'$.“ Dette haver en Slags indbyrdes Overensstemmelse; men her er, i Henseende til N. Elisabeths C., en heel Grads Forskiel. Skulde det være en Feil i Observation, eller en Trykfeil paa eet af Stederne? Jeg har, som meldt, manglet et nogenledes rigtigt og udførligt Kaart, til at giøre Sammenligninger, for at drage noget klarere herudaf.

Henry Ellis i hans Beretning om en Reise til Hudsons Bay i Aarene 1746. 47. med Skibene Dobbs Galley og California, ligeledes foretaget, for at søge en Nordvest-Giennemgang, giennemgaaer summarisk de Reiser, som forhen vare giorte til samme Hensigt, og anfører Frobishers trende Reiser, men antager dog paa den lese Grund, at det staaer i mange Kaarter, at Frobishers Stræde har været i Grønland. Men det, som endnu mere forundrer mig, er, at den allerede anførte meget findrige Autor Forster, som med saa megen Flid har giennemarbejdet saa mange af de gamle Beretninger, for at opløse Opdagelserne og Skibsfarten i Norden, saa meget løseligen taler Side 319:328. om Frobishers Reiser, og antager ligesom alle, at hans Stræde havde været i Grønland, og undersøger ikke, hvad han, nemlig Frobisher, havde forstaaet ved Friseland. Hvad der først har giivet Anledning til denne Tanke, at Frobishers Stræde har været i Grønland,

land, og at det saa ofte fra den ene til den anden, som enten har skrevet om eller gjort Kaarter over disse Lande, er blevet fulgt, kan jeg ikke indsee.

Førend jeg slutter, kan jeg ikke forbigaae, at anfere den Opdagelse, som eet af Frobishers Skibe, kaldet the Russe of Bridgewater, gjorde paa Hjemveien af den sidste Reise, og som er anført ved Slutningen af Beretningerne om den tredie Reise, Hakluyt 3 Deel pag. 44. „ Den 12 Sept. om-
 „ trent Kl. 11. om Formiddagen saae de et Land, som de gissede sig 5 Mile
 „ fra. Det Sydligste deraf havde de i S O t O og det nordligste i N N O
 „ eller N O. Styrmanden regnede, at han havde den sydosflige Hul af
 „ Friseland i det Sieblis, han opdagede denne Nye De, i N W t N 50
 „ Mile. De regnede denne De at kunne være 25 Mile lang, og at den stræk-
 „ kede sig S O og N W. Det Sydligste af Landet laae paa $57\frac{1}{2}^{\circ}$ Brede;
 „ de saae den endnu til den 13 om Eftermiddagen Kl. 3., da de tabde den
 „ af Sigte. Det syntes for dem, at der vare tvende Havne paa denne
 „ Kyst, den største af dem 7 Mile fra den sydligste Hul, og den anden
 „ ikkun fire. Der var megen Is nær ved dette Land, og indtil 20 til 30
 „ Mile fra det; thi de vare ikke frie af Isen, førend den 15 om Eftermiddag-
 „ gen; de fortsatte Reisen hjem ad.“

Naar vi vedblive at antage, at disse Sæmænd kalde Grønland for Friseland, saa har dette Land, ifald den Opdagelse har sin Nødvendighed, nogen Lighed med det, som jeg i Begyndelsen af dette har anført at staae i de hollandske Kaarter, under Navn af verlonken Land van Bus, eller Freeland. Det var just paa samme Brede, vel dobbelt saa langt i Afstand fra Grønland; men det kan man ikke regne saa nøie i disse Kaarter. Men de kalde det pag. 93. „ en Nye De, som aldrig var funden tilforn.“ Det var besynderligt nok, baade at ingen flere af Frobishers store Flode, og saa mange andre Skibe, som seilede i de Farvande, skulde have seet et saa stort Land tilforn, og der siden ikke er blevet talt om i Overeenstemmelse med denne Beretning, saavidt mig er bekiendt. Man kunde falde paa den Tanke, at de ikke have været saa langt fra den grønlandiske Kyst, som de gissede sig, og at det,

de saae, har været en stor Strækning af Iis og Iisbierge, der har forekommet dem som Land. Det var ikke første Gang, at man i Søen har taget Iis an for Land, og Iisbierge for Klipper, saa meget mere, som de endnu i nogle Dage derefter vare omringede med Iis, førend de kunde klare sig fra samme.

